

Friskolernes valgpakke 2025

Den 18. november er der kommunal- og regionsrådsvalg i Danmark. Forud opfordrer vi friskolerne til at invitere til lokale vælgermøder for at give vælgere mulighed for at stille spørgsmål og øge kendskabet til de opstillede kandidaters synspunkter.

Derfor har vi lavet denne valgpakke, hvor du får baggrundsviden om fire prioriterede områder, som betyder meget for friskolernes daglige virke:

- Specialundervisning
- Friskoler og daginstitutioner
- Samarbejdet mellem kommunen og friskolen
- Økonomi: Hvor kommer pengene fra?

Tag materialet med, når du deltager i valgmøder. Efter hvert afsnit er der forslag til spørgsmål.

Vi vil meget gerne høre om det – og evt. deltage – hvis din egen friskole inviterer til valgmøde. Skriv eller ring direkte til:

Peter Bendix Pedersen, formand for Friskolerne
peter@friskolerne.dk
+45 4042 2027

Maren Skotte, kommunikationschef
maren@friskolerne.dk
+45 2049 8503

Rigtig god valgkamp!

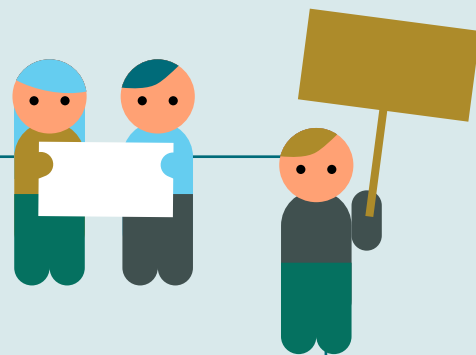

Indhold

Sådan laver I et valgmøde på skolen	4
Specialundervisning	5
Friskoler og daginstitutioner	6
Samarbejdet mellem kommunen og friskolen	8
Økonomi: Hvor kommer pengene fra?	9

Sådan laver I et valgmøde på skolen

Et valgmøde kan være en stærk måde at bringe skolen, forældre og lokalområdet sammen om de spørgsmål, der betyder noget i jeres kommune. Her er nogle gode råd til, hvordan I kan gribe det an.

Før mødet

- **Find de lokale brændende emner:** Hvad optager jer særligt, og hvad er på spil i jeres lokalsamfund?
- **Fordel opgaverne:** Inddrag ansatte, bestyrelse og andre ressourcepersoner – så er der styr på praktikken.
- **Sammensæt panelet:** Invitér lokale kandidater, politikere, debattører og andre engagerede.
- **Spred budskabet i god tid:** Brug emails, flyers og opslag hos lokale erhvervsdrivende. Husk at invitere forældre, ansatte, skolekreds og gerne de ældste elever.
- **Inddrag eleverne:** Lad de ældste elever være med til at udforme spørgsmål til panelet.
- **Send valgmateriale ud på forhånd:** Gør både deltagere og panel klar til debatten.
- **Informér medierne:** Send en direkte invitation til lokale medier og politikere.

Under mødet

- **Brug en erfaren ordstyrer:** Vælg en moderator, der kan skabe en engagerende og involverende debat. Klæd vedkommende på med skolens fokusområder og materialet fra FRISKOLERNE.
- **Gør mødet levende:** Indlæg fx refleksionspauser, løsningsrunder eller tvivlsrunder.
- **Tjek teknikken:** Sørg for, at der er god lyd og rammer, hvor alle kan høre og se.
- **Invitér pressen:** Det giver både synlighed og vægt til arrangementet.

Efter mødet

- **Del oplevelsen:** Tag billeder under mødet og lav et opslag på skolens sociale medier.
- **Følg op i lokalpressen:** Fortæl kort om, hvordan mødet forløb, og hvilke temaer der kom på banen.
- **Fortæl os om det:** Skriv eller ring til os i FRISKOLERNE. [Se kontaktoplysninger på bagsiden](#)

Specialundervisning

Friskolerne integrerer flest elever i almenundervisningen

Færre elever i folkeskolen inkluderes i dag i almenundervisningen, end da inklusionsloven blev vedtaget i 2012. Samtidigt er der en vedvarende fortælling om, at friskoler og private grundskoler ikke løfter specialundervisningsområdet tilstrækkeligt. Faktum er, at Friskolerne integrerer langt flest specialundervisningskrævende elever i almenundervisningen.

Friskoler og private grundskoler må ikke oprette specialklasser eller specialskoler, men kan tilbyde specialundervisning¹ parallelt med, at de pågældende elever stadig går i en almenklasse – såkaldt 'enkeltintegrerede elever'. 3,4 pct. af elever med specialundervisningsbehov på friskoler og private grundskoler er enkeltintegrerede i klassefællesskaberne – med særlig støtte. I folkeskolerne er det kun 0,9 pct. af alle elever, der er enkeltintegrerede i den almene undervisning².

Antallet af enkeltintegrerede elever på friskoler og private grundskoler er steget med næsten 150 pct. siden 2015, og særligt friskolerne rummer – forholdsmæssigt – en meget stor andel af elever med specialundervisningsbehov³.

Friskolerne løser med andre ord en stor opgave, når det kommer til at integrere elever med specialundervisningsbehov i almenundervisningen. Det sætter den statslige pulje, der er afsat til specialundervisning, under pres.

Kommuner sparer penge, når specialundervisningselever går i friskole/privat grundskole

Langt de fleste kommuner fravælger at støtte specialundervisningselever, hvis eleven går i en friskole – selvom loven giver mulighed for kommunal støtte. Det betyder, at nogle kommuner sparer betragtelige beløb, når en specialundervisningskrævende elev går i friskole/ privat grundskole fremfor i folkeskole⁴.

Forslag til spørgsmål:

1. Hvad er dit indtryk af friskolernes sociale ansvarlighed?
2. Mener du, at kommunen bør lade pengene følge opgaven – uanset om en elev med specialundervisningsbehov går på en folkeskole eller en friskole?
3. Nogle friskoler oplever, at de kommer bagest i køen ved kommunens pædagogiske/psykologiske rådgivning. Hvad er din holdning til det?

¹ En specialundervisningselev er en elev, der har behov for støtte i et omfang svarende til mere end 9 undervisningstimer (12 lektioner) om ugen, for at kunne følge den almindelige undervisning.

² Dertil kommer de elever, der går på specialskoler og i specialklasser. I 2024 er 6,9 pct. af alle elever i folkeskolerne i et specialtilbud. Kilde: Børne- og undervisningsministeriet

³ Elevandelen på Dansk Friskoleforenings medlemsskoler udgør 33 pct. af alle fri- og privatskoleelever i Danmark, mens hele 51 pct. af sektorens specialundervisningselever går på Dansk Friskoleforenings medlemsskoler. Kilde: Fordelingssekretariatet

⁴ Prisen for en elev på en kommunal specialskole i folkeskoleregiet ligger i gennemsnit på omkring 500.000 kr. pr. år, svarende til cirka 5-6 gange så meget som en almindelig folkeskoleelev. Kilde: [VIVE.dk](https://vive.dk)

Friskoler og daginstitutioner

Minimumsnormeringer presser de private daginstitutioner

Mange friskoler har egen børnehave og vuggestue⁵ (private institutioner). Disse private daginstitutioner er spredt over hele landet og er ofte oprettet af forældre eller pædagogiske ildsjæle for at bevare en børnehave eller vuggestue i nærheden af deres bopæl. Men både når det angår tilskud og minimumsnormering bliver der gjort forskel på de private daginstitutioner i forhold til de kommunale daginstitutioner. I to ud af tre private daginstitutioner vil man ikke kunne overholde lovens krav om minimumsnormeringer, og institutionerne vil dermed være lukningstruede. To forhold presser de private daginstitutioner:

1 Stor forskel på tilskuddet til kommunale og private daginstitutioner

Kommunerne beregner tilskuddet til private dagtilbud ud fra et gennemsnit af alle kommunale dagtilbud – inklusive dagpleje, som er billigere end vuggestuer og børnehaver. Det betyder, at de private daginstitutioner får et lavere tilskud pr. barn, selvom de har samme opgaver og krav som de kommunale institutioner.

En ny analyse viser, at vuggestuebørn i en privat institution i gennemsnit årligt modtager 8.243 kr. mindre end et barn i en kommunal vuggestue, og et børnehavebarn får 1.175 kr. mindre end et tilsvarende børnehavebarn i en kommunal institution⁶.

Beregningerne drejer sig kun om tilskud til personaletimer. Derudover får mange private institutioner også et for lavt tilskud til såvel husleje som bygningsudgifter, hvilket betyder, at forskellen i lønbudgettet reelt er endnu større⁷.

Dertil kommer, at et betragteligt beløb trækkes fra driftstilskuddet til private daginstitutioner med henvisning til støttepædagogudgifter, men dels er det forskelligt, hvad betegnelsen dækker over i kommunerne, og dels har børn i private daginstitutioner ikke altid mulighed for at få del i disse bevillinger, hvilket ellers er begrundelsen for at reservere dem til særlig pulje.

5 125 af FRISKOLERNEs medlemsskoler har egen børnehave og 71 har også vuggestue.

6 Analysebureauet Moos-Bjerre Consultans for Daginstitutionernes Landsorganisation: [Analyse af det økonomiske tilskud til børn i kommunale hhv. private daginstitutionstilbud](#) I finanslovsforslag 2026 er der afsat midler, der skal kompensere for de store forskelle – dog kun svarende til 40 pct.

7 Kilde: Daginstitutionernes Landsorganisation

2 Minimumsnormeringer gør forskellen tydeligere

I 2020 blev 'lov om minimumsnormeringer' vedtaget af Folketinget. Heri står der, at *"Kommunalbestyrelsen skal sikre, at der i daginstitutioner er minimum ét pædagogisk personale pr. 3 børn i vuggestue og ét pædagogisk personale pr. 6 børn i børnehave"*.

Men principperne for at efterleve kravene skaber forskelsbehandling. Kommunale daginstitutioner skal leve op til minimumsnormeringerne på kommuneniveau – altså som et gennemsnit for hele kommunen. Men for private daginstitutioner gælder det, at hver institution skal kunne dokumentere, at de lever op til minimumsnormeringerne – institution for institution.

Det betyder, at private institutioner ikke kan 'udligne' lavere normeringer ét sted med højere et andet sted, som kommunerne kan. Det kan være vanskeligt at skruer op for forældrebetalingen som konsekvens af dette, fordi de socioøkonomiske forhold for friskoleforældre matcher forældre i folkeskoler⁸.

Private daginstitutioner skal derfor opfylde minimumsnormeringer med færre midler.

Minimumsnormeringerne er et godt redskab for børnene – men kravet rammer skævt, når private institutioner pålægges de samme krav som kommunen, uden at få samme økonomiske og administrative muligheder.

Forslag til spørgsmål

1. Synes du, det er rimeligt, at kommunale daginstitutioner kan opfylde minimumsnormeringerne som gennemsnit – mens de private skal dokumentere det i hver enkelt institution?
2. Hvilken rolle spiller de private daginstitutioner efter din mening i kommunens samlede udbud af daginstitutioner?
3. Vil du arbejde for, at private daginstitutioner får adgang til samme støttepædagogiske vilkår som de kommunale daginstitutioner?
4. En privat vuggestueplads koster selvfølgelig det samme som en kommunal vuggestueplads at drive. Derfor giver det ikke mening at udregne tilskuddet til de private vuggestuer ud fra udgiften til dagplejer. Vil du arbejde for, at kommunen sørger for at udligne denne forskel?

8 [Analyse og Tal, Friskolerne](#)

Samarbejdet mellem kommunen og friskolen

Samme børn, samme kommune – samme muligheder?

Friskolerne er afhængige af et godt samarbejde med den stedlige kommune – og vice versa. Det sker gennem pædagogisk/psykologisk rådgivning, SSP-samarbejde (skole, socialforvaltning og politi), adgang til svømmehal, sportshal, faglokaler, netværk og meget mere. Men indstillingen til samarbejdet er meget forskellig landet over.

Det resulterer for eksempel i, at kun en fjerdedel af landets kommuner samarbejder med de stedlige friskoler om bus/befordring. Og kun 37 pct. af friskolerne har en aftale med kommunen om lån/leje af svømmehal¹¹.

Forslag til spørgsmål

1. Vil du arbejde for, at friskoler i vores kommune får samme adgang til idrætsfaciliteter, transport og kommunal rådgivning som folkeskolerne?
2. Ser du friskolerne som en vigtig del af det samlede skoletilbud i kommunen – eller som et selvstændigt skoletilbud, der nødvendigvis må klare sig mest mulig uden kommunalt samarbejde?

¹¹ Årsstatistik 2025, Dansk Friskoleforening

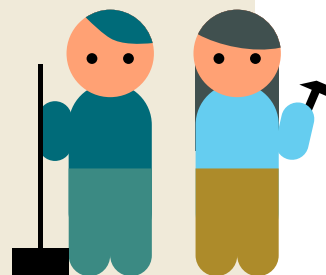
Økonomi: Hvor kommer pengene fra?

Det kan være kringlet at finde hoved og hale i, hvordan friskolernes økonomi er skruet sammen, og derfor er der en del misforståelser af selvsamme. Herunder får du en stribe fakta og en illustration, der forhåbentligt letter overblikket.

Helt overordnet modtager friskoler og private grundskoler et statstilskud svarende til 76 pct. af den gennemsnitlige udgift pr. folkeskoleelev (inkl. 1% til sociale opgaver). Det kaldes 'koblingsprocenten'. Dette udregnes altid på baggrund af udgifterne i folkeskolen tre år tidligere (p/l-reguleret). Hertil kommer bygnings- og fripladstilskud. Indenfor denne tilskudsramme finansierer friskoler og private grundskoler specialundervisning og dansk som andetsprog.

Kort om friskolernes økonomi (2025)

- Gennemsnitligt statsligt driftstilskud pr. årselev er 63.031 kr.
- Driftstilskuddet til en friskole varierer efter skolestørrelse, landsdel og antal elever over og under 13 år.
- Den gennemsnitlige forældrebetaling er 22.800 kr. pr. år (OBS! inkl. sfo-betaling. Gennemsnittet for alle frie grundskoler. På Dansk Friskoleforenings medlemsskoler er den gennemsnitlige forældrebetaling typisk lavere).
- Der er i 2025 afsat 531,5 mio. kr. på finansloven til specialundervisning og specialpædagogisk bistand. Tilskuddet dækker ikke friskolernes totale udgifter forbundet til elever med specialundervisningsbehov, hvorfor skolerne ofte også har en egenfinansiering af disse opgaver.
- Der er desuden afsat 70 mio. kr. til et særligt tilskud til inklusion af elever med særlige behov i den almindelige undervisning.
- Der er afsat 32,1 mio. kroner til fripladstilskud i de frie grundskoler. Tilskuddet skal sikre, at forældre uanset indkomst kan gøre brug af det frie skolevalg. Beløbet dækker dog kun ca. 30 pct. af det ansøgte beløb.
- På knapt 9 ud af 10 friskoler varetager forældrene skolens rengøring, skolens vedligeholdelse m.v. og på den måde sparer skolen udgifter.
- Skolernes egendækning (skolepenge og "øvrige indtægter") udgør cirka en tredjedel af skolens samlede indtægter.

Hvor kommer pengene fra? (2025)

1 FORÆLDREBETALING

Det koster i gennemsnit 22.800 kr.* pr. elev om året at gå i en friskole eller privat grundskole.

2 FORÅRS-SFO OG KLUB

Kommunerne kan vælge at yde et tilskud til friskolers og private grundskolers klubtilbud samt forårs-SFO (pasning i forårmånederne forud for skolestart). Friskoler og private grundskoler må ikke anvende statstilskud til disse ordninger, som derfor i realiteten skal finansieres alene ved forældrebetaling.

3 FRISKOLE

Alle friskoler og private grundskoler modtager et statsligt driftstilskud, som afhænger af skolens størrelse, geografi og elevens alder. I 2025 fordeles det statslige tilskud pr. elev således: 63.031 kr. i gennemsnitligt driftstilskud, 2.781 kr. i bygningstilskud og 8.968 kr. til SFO.

4 PULJER

Af det statslige tilskud afsnores cirka 702 mio. kr. til puljer målrettet særlige opgaver: specialundervisning, inklusion, fripladser, kurser, vikarer, efter- og videreuddannelse, befordring, sygetransport m.v.

5 STATEN

Friskoler og private grundskolers tilskud kommer fra staten. Det overordnede princip er, at friskoler og private grundskoler modtager et gennemsnit af udgifterne i folkeskolerne. Det kaldes 'koblingsprocenten'. Det gennemsnitlige driftstilskud fastsættes på de årlige finanslove. I 2025 er koblingsprocenten på 76 – svarende til cirka 8,4 mia. kr. i statsligt tilskud til friskoler og private grundskoler.

Illustration: Helene M. Keinicke

6 DAGTILBUD

Dagtilbud finansieres af kommunerne. Forældre, der vælger børnehaver og vuggestuer, der drives som en del af friskoler og private grundskoler, kan få økonomisk tilskud fra opholdskommunen svarende til de gennemsnitlige udgifter til kommunale dagtilbud. Tilskuddet består af et driftstilskud, et bygningstilskud og et administrationstilskud. Dertil kommer forældrebetalingen, som dagtilbuddet selv fastsætter. Dagtilbud ved friskoler og private grundskoler er selvejende og kan dermed ikke trække profit

7 KOMMUNEN

Kommunerne driver folkeskolerne og modtager via bloktilskuddet midler fra staten til at løse opgaven. Når en elev ikke går i folkeskolen, skal kommunen betale et bidrag til staten. Dette bidrag er i 2025 fastsat til 48.718 kr årligt pr. elev. Kommunen skal – uanset hvor eleven går i skole – dække udgifter til tandpleje, PPR, sundhedspleje, studievejledning m.v. På landsplan er den gennemsnitlige kommunale udgift til folkeskolerne ca. 79.000 kr. pr. elev årligt. Når en elev går i friskole eller privat grundskole, har kommunen derved en mindsket udgift svarende til 33.051 kr. pr. elev årligt.

* Forældrebetalingen er et gennemsnit af alle frie grundskoler i Danmark. Gennemsnitsbetalingen på Dansk Friskoleforenings medlemsskoler er typisk lavere end sektorens gennemsnit.

Friskolernes valgpakke 2025

Udgiver: FRISKOLERNE

COPYRIGHT: FRISKOLERNE

Version: 1.0

Versionsdato: 03.09.2025

I denne valgpakke får du input til emner, der ligger friskolernes dagligdag nær, og du får forslag til spørgsmål, der kan gøre dig klogere på, hvad de lokale kandidater mener om disse tematikker.

Grafisk design og opsætning: Louise Meyland / Hey Lulu

Illustrationer: Nis Nielsen, Helene M. Keinicke

Foto: Charlotte Dahl, Pexels.com

Yderligere oplysninger

Friskolernes Hus

Middelfartvej 77

5466 Asperup

+4562613013

kontakt@friskolerne.dk

www.friskolerne.dk

Maren Skotte

Kommunikationschef i FRISKOLERNE

+45 2049 8503

maren@friskolerne.dk